

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

IV. évfolyam.

2. szám.

Kolozsvár. Február. 1885.

SZERKESZTI ÉS KIADJA: VERESS FERENCZ.

Új sensibilisator.

A modern természettudós előtt nincsenek olyan jelenségek, melyeneket a laicus természetfölöttieknek tart és rajtok hosszasan elmerengvén, oly ábrándos világot alkot, melyben boldogan él, míg abból a fagyaláló hidegen gondolkozó ész lábainál fogva le nem rántja s a modern tudós elé dobja, hogy az gúnyosan nevéssen rajta. Pedig ennek képzeleti világa, habár csak pillanatra is, őt magát is elragadja, mert az ember természetében megvan ama magyarázhatatlan tulajdonság, hogy ha még oly nagy tudós is, ábrándozásra hajlandó. Hiába! a léleknek táplálékra van szüksége, érzelmi oldalát a tudomány nem mindig elégíti ki. A tudósoknak teljesen igazuk van: természet feletti nincs a valóságban, habár a természetben ránk nézve minden természet fölötti s maga a hatalmas ember a legmegmagyarázhatatlanabb, legfogósabb problémája a természetnek. Az ember dőre módon a képzelet véghatáráig terjedő szépségeket alkothat; közremunkáló erővel e parányi földön minden nyomort megszüntetvén, a tudományok gyarapodásával mint kised paradicsomban élhetné át azt a néhány neki szánt évet, mint halandó boldogan és megelégedetten. Ha mindenben olyan hatalmas, miért mégis oly gyöngé, hogy ezt nem teheti?...

E törekvés nem ábrándkép, mert minden józan főt foglalkoztat. Legyünk valahára már összetartók abban, hogy egymást támogatva, csak szépet alkothassunk a közös jóra. Pedig mi nagyon távol állunk még ettől, mintha valami excentrikus tudósok vagy túlságosan ábrándozók volnánk. Olyanok vagyunk, mint a milyenek legtöbbször a világon: nagy áhítattal várjuk a jó és szép dolgok általános bekövetkezését, de nem sült galambképen, hanem mint egyesek csekély tehetségünkkel és fáradhatatlan szorgalommal igyekezünk dolgozni azon, habár mi nem is, hanem más kor, hogy e boldog állapotot évszázak vagy ezrek multával elérhesse.

Nemde mosolyogsz t. olvasó e sajtóságos elmélkedésen és magadba kérdezed: vajjon e gondolatok is az új sensibilisatorhoz tartoznak-e? Nem éppen ehhez, ámbár ezek is sensibilisatorok, gondolkodásunk érzékenyítésére valók, hogy lelkünk a valódi jókra fogékonyabb lehessen, mert bármely életpályán haladjunk is, e földi életünk legfőbb czélja: szellemünket, erkölcsileg, lehetőleg művelté fejleszteni. De hát ezek „nem szaklapokba valók!” jegyezd meg t. olvasó: vajjon hová illenének legjobban? hát pályánkon nem a szaklapok szegítenek-e gyarapodásra? mindennemű folyóirat közt nem ezeknek kellene-e maguk iránt a legnagyobb bizalmat kelteni az olvasókban? Ennek úgy kellene lenni, tehát kötelességünk tehetségünk szerint szellemünk művelődésére és gyarapodására is dolgozni. Hogy azonban e tekintetben is valóban mosolygásra méltó csekélység a mi tehetségünk: igazad lehet t. olvasó, de ne feledjük, hogy alig lehet valami csekélységnek tetsző irott munka, melyből ne tanulhatnánk. Éppen ezért fűzzük hát tovább gondolatainkat, melyekkel ha másokban elfogadhatóbbakat kelthetünk, meg leszünk jutalmazva.

Osodálatra méltó jelenség a természetben az is, hogy bizonyos körülmények közt valamely anyag meghatározott csekély adagban másféle test javára hat; míg nagyobb mértékben ártalmára, sőt vesztőre is lehet. Vagyis bizonyos kitűzött czéloknál egyik anyag csekély mértékben más anyagra előnyösen hat és megfordítva. Hogy ez a szervesetlen életben így van, dönthetetlen igazság; és hogy a szervesetlen anyagoknak a szervezetre, tehát ránk is, ilyen hatásuk van: tagadhatja-e valaki? Tehát a homoeopathiának roppant nagy jövője van... de ehhez már igazán semmi közünk sem lévén, csak azt mondhatjuk, hogy a kénsavas szikenyélegtől mennyire ovakodtunk a nedves eljárásnál — tudja minden pályatársunk. Ujjunkon, mosakodás után, ha csak legcsekélyebb is maradt hátra azon szögletől, hol collodiummal való behúzásra fogtuk meg a lapot előidézés közben, befelé, üstökös sugárhoz hasonló széles folt támadt, mely annál erősebben mutatkozott, mennél több natron maradt hátra megmosott ujjaink körme alatt. Sőt ha a natronos tálczát az ezüstössel cseréltük ki, habár jól kimostuk is, de ha valami kevés maradt szögleteiben: az ezüstfürdő annyira elromlott, hogy csak a legavatottabbak tudták valahogy ismét teljesen használhatóvá tenni. Gondoltuk-e akkor, hogy nem sokára olyan idő következik, mikor a natronnak ama romboló hatását éppen ott fogjuk előnyösen felhasználni, hol legnagyobb zavart okozott: az előidézésnél — Abney szerint, s most legújában Audra nyomán előidézés előtt, sensibilisator gyanánt higanychloriddal vegyítve.

Mikor Wilkens sensibilisatorának hathatóságáról meggyőződünk, tüstént alkotó részeiről gondolkozva olyant, vagy legalább

ahhoz hasonló tőhajtottunk előállítani. Már kezdettől fogva gyantítottuk, hogy ennek alkotó része: higany só, s ezt Gáspár János tanársegéd úr, műkedvelő fényképész vegyelemzése igazolta is. Ezen kívül hangyasavat és tymolt földözött fel benne, minek nyomán a sensibilisator csaknem teljes sikerrel elő is állította. De mi ennél is egyszerűbb sensibilisator készítésén töprenkedvén, a következő módon jártunk el:

Két szabadalmazott csepegtető üvegedényecske egyikében töményesített alkéneessavas natron-, a másikba 1 : 200 anányú higanychlorid-oldatot készítettünk. Ezután kabinet-féle lapnak megfelelő nagyságú porcellán tálcácskába 150 ccm. tiszta folyóvizet töltvén, a föntebbi natronból 1 cseppet, a higanychloridból pedig 5 cseppet adván, jól összevegyítettük. Ime ez a mi sensibilisatorunk vagy érzékenyítőnk.

Most egy olyan száraz lapot, mely Varnerke sensitometerje szerint 20-at mutat, 1884. december 20-ikán délelőtt 11 órakor a legborúsabb időben 2 rövid másodpercnyi világítás után az érzékenyítőben 30 mperczig hagytuuk s tiszta folyóvízzel jól lemosván, a következőleg vegyített előidézőbe tettük:

Régi vasoxalat előidéző . . . . . 15 ccm.

Tömény. közömb. sóskasavas kali . . . 65 „

„ kénsavas vasélecs . . . . . 15 „

A lapot ebbe mártva, rajta a kép villámgyorsan jelent meg s egy csepp töményesített ezitromsav hozzá adása után 4—6 percz alatt minden részletében egyenletes, de kevésbé túltömött szép negatívképet nyertünk, mely — miután egyenlő minőségű régi vasoxalat és rögzítő natron-oldatban kissé meggyöngítettet — többé semmi kívánni valót nem hagyott maga után.

Második kísérlet.

Egy, a föntebb jelölt érzékenységu száraz lap, borús időben, csak 1 mpercznyi világítás után a sensibilisatorban 40 mperczig hagyatott s lemosásával ilyen módosított előidézőbe tettük:

Régi vasoxalat előidéző . . . . . 10 ccm,

Töm. sóskasavas kalioldat . . . . . 90 „

Töm. kénsavas vasélecs . . . . . 20 „

de ez utóbbinak előbb $\frac{3}{4}$ részét adtuk a két másikhoz s miután jól összeráztuk bele tettük a már sensibilisált lapot, melyen a kép csakhamar minden részletével szép egyenletességgel kezdett megjelenni s 5—7 percz múlva, miközben a hátramaradt 5 ccm. vasoldatot is az előidézőhöz csöppönként hozzá adtuk: teljesen kielégítő és jó negatívképhez jutottunk.

Harmadik kísérlet.

Egy, a fõntebbihez hasonló érzékenységû száraz lapot, hasonló borús idõben és szintén középsõ diaphragmán keresztül pillanatzáróval világítottuk meg; az érzékenyítõben 30 helyett 60 másodpercig hagytuk s a közben a tálcát le s fel mozgattuk, az elõidézõt pedig így vegyítettük össze:

Töm. k. sóskasavas kalioldat . . . . . 90 ccm.

Töm. kénsavas vasélecs . . . . . 30 "

de ez utóbbinak csak felét vegyítettük a másikkal s úgy tettük bele a már sensibilisált lapot. A kép lassan, de részleteivel egyenletesen kezdett megjelenni sejtõleges fátyolossággal, mely utóbbi idõnkint s kevesenkint az elõidézõhöz adott vasoldat után csaknem teljesen elenyészvén, 6—8 percz alatt meglehetősen kielégítõ negatív-képet nyertünk. Hogy itt kevés fátyolosság mutatkozott, ez a lapnak az érzékenyítõben igen sok ideig való fûrösztésétõl származott; 50 mpereznyi idõ elegendõ.

Hiszszük, hogy e három kísérlet sensibilisatorunk hasznavehetõsége mellett eleget bizonyít s így teljes készséggel adhatjuk közre pályatársaink gyarodására. Fogadják oly szívesen, a hogyan adjuk mi mindazoknak viszonzásul, kiktõl mi is nyertünk koronkint, mert szép pályánkon csakis így haladhatunk szakadatlanul elõre. Versenyezzünk tehát egymás között a jóban, mindenki igyekezzék a szépnél szebbet, a jónál jobbat felmutatni s azokat tüstént közre adni, mert ezzel szakjában senki sem rövidülhet meg, hanem a mit adott, mások közleményeiben kamatostól visszakapja, s a mi egyik legfõbb haszon: jótékonyágáért édes õntudatot nyer abban, hogy mint ember hivatásának igyekszik teljesen megfelelni.

Veress Ferencz.

Diapositiv-kép chlorezüst-gelatine-emulsiós lapra.

Lapunk fennállása óta több ízben igyekeztünk arra buzdítani t. olvasóinkat, hogy pályájuk szélesbítésére minden alkalmat siessenek felhasználni, melylyel nemcsak vagyonuk, hanem hazai fényképészetünk is gyarapodik egyúttal. Az utazó fényképész nem csekély jövedelmet biztosíthat magának azzal is, ha útazása közben egy-egy szép tájképet, történeti nevezetességet, népelet-képet, népviseletet, egy vagy más tekintetben nevezetes gazdasági stb. állatot vesz le s a negatív-képeket összegyűjtve arra az idõre teszi el, mikor az idõ zordsága miatt arcképeket már nem készíthet, hanem teli szállásán tetszés szerinti kisebb-nagyobb diapositivot reproducálhat azokról műárúsoknak eladás végett. Ha a negatív-képek stereoskopszerûleg vétettek le, nemcsak ilyeneket,

hanem kabinet-képeket is készíthet róluk, megnagyítván kétszer akkorára s akár éjjeli lámpa világosságának ellenzésére, akár pedig ablakokra használhatja azokat. Egy-egy nagyon érdekes negatívot szépirodalmi lapok díszítésére is sokszorosíthatunk; tehát negatívról negatívot készítünk, úgy hogy erről előbb tiszta s elég erős pozitívot s e pozitívról tetszés szerinti negatív képet; de mivel lapot-lapra kell tennünk, mind a negatív-, mind pedig a chlorezüst-gelatine-emulsiós-lapok tükörsíma üveglapok legyenek, mert ha a lapok nem egyenlő simák, a reprodukált diapositívok vagy negatívok egyenletesen tiszta rajzúak nem is lehetnek.

Az Obernetter-féle eljárással negatívról directe negatívot is kitűnő sikerrel lehet készítenünk. Ezt az eljárást a photokeramikáról közölt cikkünkben terjedelmesen ismertettük és t. olvasóink figyelmébe is igen melegen ajánlottuk. A chlorezüst-gelatine-emulsió készítése is olvasható ott, tehát szükségtelennek tartjuk azt itt ismét leírni. Most csak a megvilágított lapok Cowa n A. szerinti előidézését tárgyaljuk, úgy a miként ő London vidékének egyik fényképészeti társulata ülésében közölte.

A diapositívok, melyeket előmutatott, ugyanazon egy negatívról valának nyomtatva és közönséges világosságon 5 mperczig megvilágítva. Előidézésükre pedig modificált citrom- és sóskasavas oldatokat használt s a képek színei egymástól nagyon különböztek. Mindegyik módon előidézett képet csak addig hagyta az oldatban, míg kellő erejűvé vált; a többféleképen kezelt módok közül a következő négyfélét közöljük, melyek szerint az eredmény legsajátságosabb;

I. Citromsav . . . . . 180 gr.

Víz . . . . . 480 ccm.

Szénsavas ammonium . . . . . 50 g.

Három rész ilyen oldatba egy részt adunk a következő oldatból:

Kénsavas vasélecs . . . . . 140 gr.

Víz . . . . . 480 ccm.

Kénsav . . . . . 15 csepp.

II. Közömbös citromsavas kali 135 gr.

Sóskasavas . . . . . „ 54 gr.

Víz . . . . . 480 ccm.

Ilyen három rész oldathoz 1 részt a következőkből teszünk:

Kénsavas vasélecs . . . . . 140 gr.

Víz . . . . . 480 ccm.

Kénsavany . . . . . 15 csepp.

III. Citromsavany . . . . . 120 gr.

Szénsavas magnesia . . . . . 76 gr.

Víz . . . . . 480 ccm.

Ilyen három rész oldathoz egy részt a következőkből adunk:

Kénsavas vasélecs . . . . . 140 gr.

Víz . . . . . 480 gr.

Kénsav . . . . . 15 csepp.

IV. Czitromsavany	120 gr.
Szénsavas natron (hamuzsir)	205 gr.
Víz	480 ccm.

Ilyen három rész oldathoz egy részt adunk a következőből:

Kénsavas vasélecs	140 gr.
Víz	480 ccm.
Kénsavany	15 csepp.

E négyféle előidéző közül egyikhez sem kellett hátráltató, hanem az I.-nél a főlös czitromsav mégis ilyennek bizonyult. Az előidézésre való időmennyiség nagyon különböző vala; az I.-nél 4 percz alatt jött elő a kép meleg barna színnel; a II.-kal egy percz alatt mély fekete színnel. A III. oldat sokkal melegebb színárnyalatot adott a képnek és előidésére 8 percz kivántatott. Végül a IV. még lassabban idézett és a képnek nagyon szép és meleg tonust adott. Mr. Cowan megjegyzése szerint: 3 részt a III. oldathól és 1 részt a II.-ből vegyítve kielégítő eredményhez jutunk; úgy szintén ha az oldatok egyenlő mennyiségben vetetnek, midőn így a képek előidésére csak 4 percz kivántatik. Az előidézőnek azonban minden esetben savanyúnak kell lenni, mert közömbös vagy nagyon gyöngé előidéző zöld fátyolosságot okoz. A magnesiával előidézett képnek színe megszáradása után sem változik meg.

Henderson M. ama kérdésére, hogy t. i. „a képek meleg színe nem változik-e meg idővel?” Cowan azt felelte, hogy „a 18 hóval ezelőtt készült képek színe legkisebb változást sem szenvedett.”

M. Brown abban kételkedik, hogy a pirosas nyomatok kevésbbé lehetnek állandók, mint a másféle színűek. M. Cobb abban a nézetben vala, hogy az előidézett képek a directe nyomtatottaknál állandóbbak. Ő a Sutton-féle tejszerű eljárás szerint 25 évvel ezelőtt készültek közül látott néhányat, melyek olyan élénkek valának, mint új korokban. M. Barker azt jegyzi meg, hogy csak a chlorezüst feketedik meg; másféle színét a szerves anyag okozhatja. M. Henderson ama kérdésére, ha vajjon a képek fekete színe mikroskoppal megnagyítva nem durvább csapadékú-e, mint másféle színű képeké? Cowan próbát ajánlott. Az elnök erre három sajátos színű képet jelölt ki a nagyításra, mert ezeknek szintömcsei jobban kivehetők s végül azt jegyzi meg, hogy a képek színére a szerves anyagnak semmi befolyása sem lehet. Már pedig a chlor- vagy bromezüst érzékenysége a gelatine miatt a világossággal szemben nagyobb mint a collodiumé; azonban határozottan egyiket sem állíthatjuk addig, míg azt meg nem tudjuk, hogy az organicus savaktól a gelatineban miféle mellékes sók támadnak, melyek a különböző szint okozni szokták? Hogy az előidézett diapositivok állandók s hogy a közvetlenül nyomottaknál sokkal állandóbbak: ahhoz semmi kétség sem férhet, különösen akkor, ha a képek hézagaiban a natron teljesen megsemmisítettett; ezt pedig timsó-oldattal vagy Eau de Javel-el teljesen meg lehet semmisítenünk.

Útazó fényképészeink figyelmét különösen a stereoskop-képek készítésére hívjuk fel; különösen azért, mert ezek — habár megmagyarázhatatlan

okokból — kimentek is bizonyos ideig a forgalomból, most ismét gyorsan fog divatba jönni külföldön és méltán, mert a stereoskop-szekrényben ezekről nemcsak természethez hí domborodásban láthatjuk a különféle jellegű képet, hanem ha kétfelé vágjuk, vagy a kettős képnek csak felét taszítjuk be a skioptikonba, a falra vagy fátýolra 2—300-szorosan nagyítva gyönyörködhetünk a képben.

Külföldön az ilyen képek vetítését minden iskolában igen helyesen kezdik alkalmazásba hozni, mert a vetített képek látásával a tanítvány előtt a tárgy érzékeltetvén, nyoma kitörölhetetlenül megmarad emlékében. A geographia-, geologia-, zoologia-, botanikában s a többiben, sőt a csillagászatban is kiszámíthatatlan haszonnal van összekötve; továbbá a tanulóknak a természettudomány iránt a szép képek látása nagy érdeklődést kelt, még olyanokban is, kikben az nem volna meg.

Honnan van tehát az, hogy nálunk sehol, egy iskolában sem alkalmazzák ezt a természettudományokhoz? pedig nekünk, kik gyorsan akarunk előre haladni, minden kínálkozó alkalmat meg kellene ragadnunk. Vagy talán csak akkor fogjuk ezt tenni, ha már a külföldön mindenütt általánosan el fog terjedni? Hát ugyan mi tarthat minket abban vissza, hogy ne csak másokat utánozzunk mindig, hanem valami jó újhoz és széphez mi is kezdjünk már valahára? Ez csakis tőlünk függ.

Van még a fényképészetnek olyan része, mely nem csekély haszonnal lenne az építésben a díszítéseknél: értjük ez alatt a kaleidoskop végnélkülileg változó szebbnél szebb képeinek fényképezhetését. Szabad időnkben gondolkozzunk ennek kivételén is. Gondolkozzék kegyed is igen tisztelt gróf úr, kegyes olvasónk, ki már nem egy nehéz kérdést oldott meg sikeresen az iparművészet terén.

Veress Ferencz.

Mácsik Fridolin úr eczetbe és olajba főzött csigál.

(Bolondgombák és csudabogarak).

Ön — t. szerkesztő úr — elég kegyetlen volt a nyakamra küldeni egy szekérre való újesztendei levelet elolvasás végett, ámbátor én ezt a torturát — igaz hitemre — nem érdemlitem meg.

Hanem azért kötelességemnek híven megfeleltem s elolvastam őket sorra, mind! Lettek is utána reitentes álmaim s a legforróbb jóakarattal intem önt, szerkesztő úr, hogy e leveleket — melyeket ezennel kezeihez visszaszolgáltatok — tegye ugyan el szerkesztőségünk archivumába, de nehogy valamely elszánt perczében elolvassa azokat, mert megbódul a feje tőlük.

De hát miféle veszedelmes dolgok vannak ezekben írva? kérdi ön elremülve. Dinamit-összeesküvések, eretnek-tanok, drámák 25 felvonásban 4 elő-

játékkal, vagy rehabilitációk, avagy anarchista izgatások és más efféle szörnyetegei a nekivadult emberi elnének?

Oh nem! Azaz hogy ezek mind, együtt és külön-külön, megtalálhatók ezekben a levelekben, de ezek csak igen csekély és ártatlan perczentjét szolgáltatják azok tartalmának. A legveszedelmesebb elem, a mely bennök található, nem a főntebbiek összege, hanem a ... kritika.

Igen, a kritika és pedig minő kritika! Istentől és a közönséges emberi felfogástól végkép elrugaszkodott kritikák a fényképészetről, lapunkról, munkatársairól, sőt még rólam is!

Lássunk mutatványokat.

Csaesi Lajos műkedvelő fényképész azt írja, hogy a mi lapunk nagyon silány, mert jóformán semmi eredeti sincsen benne, mind csupa külföld fordítás. (Ugyan édes Csasi úr, rég ideje már annak, hogy ön az esztől bú-j csut vett s azt, mint használhatatlant elbocsátotta?) Ámde Brindza Nepomuk épen nincs ezen a nézetén, sőt helytelennek találja önnek azon eljárását, hogy mindenáron a saját és a mi czikkeinket tolja előtérbe, a helyett hogy a külföldi jelesebb czikkek fordításával szolgálna olvasóinak. Ezt a jó urat a ludtálpá elárulja, bizonyosan német, tagja a sulferájznak.

Bütykő Vendel azt írja, hogy ő meg van elégedve lapunkkal, de nem szereti a kék boritékot, hanem ő fekete boritékot szeretne, zöld betűkkel. Úgy látszik ez a jó úr nagyon szereti a zöltséget, különben hogyan tudna másképp ilyen zöldeket kívánni? — Dr. Fa János „okleveles fényképész“ (hát ez mi fán terem?)* ajánlatosnak tartaná, ha czikkeinket versbe szedve tálnók olvasóink elé, mert így sokkal élvezetesebbek volnának. (Uram Jézus! ezt a levelet el ne olvassa ön, szerkesztő úr, mert még utóbb úgy talál tenni, a hogy Dr. Fa János kívánja s akkor a versírás — zikker — az én nyakamba szakad, ettől pedig borsószik a hátam. Ön pedig Dr. Fa János úr, változtassa becses nevét Dr. Fa Jankóra mentül előbb!)

Röhögh Bertalan úr — úgy látszik — nem talál semmi röhejre méltót az én firkáimban, mert nincs egyéb baja, mint hogy mire valók azok az oda nem tartozó tréfás czikkek egy ilyen komoly irányú lapban. Tudja meg, édes Röhej úr, hogy én igen komoly ember vagyok és szeretném önt egy kicsit megpiszkálni, de nem teszem. De azt már nem tagadom meg magamtól, hogy mivel ön Röhögh, én pedig a hasamat fogom és szinte szédülök az elvetemedett kaczagástól, valahányszor önre gondolok. Röhögjünk tehát mutyiban ezentul.

A többi kritikát elhagyva, lássuk most a beküldött czikkek némelyikének belső világosságát.

Ezek közt nem utolsó példány azon 40 árkusnyi biográfia, melyben Mácsik Fridolin fényképész saját dicső életének folyását eseteli számunkra, mielőbbi közlés végett. Vannak benne érdekes adatok, melyek a fényképé-

*) Bizonyosan az uborkafán.

szet terén korszakot alkotó eseményekre vetnek világot. Így hogy Mácsik úr életében (43 évet élt a jó lélek; hogy az Isten még egyszer annyi ideig éltesse!) nem kevesebb, mint 16 nadrágot használt el és hogy kerek számban 500 csigát evett meg és pedig eczetben és olajban főzve. No már édes Mácsik úr, az ön barbár gyomrának eczetbe és olajba főzött ártatlan áldozataiért számoljon be a másvilágon, de azt már mi is megkívánhatjuk, hogy ha már egyszer a guszthusunkat végkép elvette, legalább ilyen Mácsikkal ne traktáljon bennünket, mert bizony megérdemelné, hogy eczetbe és olajba főzzék önt is, mint ön a csigabigákat.

Egy másik fényképész barátunk egy nagy értekezést küldött be, nyomott vagy három kilót, melyben előadatik: „A fényképészet kőrbonczana, tekintettel az ide nem tartozó elméletekre.“ A tisztelt tudós szerző jobban használná föl idejét, ha fát vágna, vagy fogpiszkálót csinálna, mintsem hogy ilyen tudományos iratokkal foglalkozik, melyektől nemcsak ő maga kergül meg, hanem bennünket is magával ránt a hinárba, mert mikor én ezen értekezésnek egy darabját elolvastam, utána úgy éreztem, mintha teljesen meg volnék bolondulva s már azon tanakodtam, hogy minő rögeszmét válaszszak én is magamnak. Mikorra visszatért az édes eszem, első dolgom volt azt a rengeteg értekezést egy sajtóshoz expedíaltatni, ki is azon izenettel küldötte vissza, hogy nem használhatja, mert cukros tintával van írva és az írás rá ragad a sajtra. Hát már most mit csináljunk vele?

Egy másik úr, a ki ígéretet tett, hogy a jövő esztendőben elő fog fizetni lapunkra, de előbb egy évig mutatóvényszámot óhajt minden hónapban, ez a nemes lelkű Maecenás küldött be egy fotografiát, mert ő, bár főfoglalkozására nézve makarónigyáros, üres órájában fényképeket csinál. De még minő fényképeket! Levelében azt állítja ugyan, hogy a mellékelt fénykép egy tájképet ábrázol, hóborította fákkal, fákön károgó hollókkal (tehát még azt is lehet látni, hogy kárognak); én azonban úgy látom azt a tájat, mintha befagyott ablakon néznék ki s nem tudom, hogy a mit látok, az utca-e, kert-e, mező-e, sőt még az is kétséges, hogy egyáltalában látok-e valamit. Legjobban el van találva egy disznó a „fénykép“ közepén, ez sem a művész gépjének dicsősége, mert az nem más, mint egy nagy kocza, melyet a művész véletlenül oda-csöppentett. A fénykép egyik sarkán valami olyasféle látszik, mintha valami ház akarna lenni, pedig inkább hasonlít egy szivaros skatulyához. Bizony jobban is tette volna a művész úr, ha egy valóságos szivaroskatulyát küld, tele szivarokkal a fénykép mellé, jutalmul azért, a miért alkotásáról ennyi sok szóval emlékeztem meg.

*

Lássa kedves szerkesztő úr, ilyen tartalmúak azok a levelek, melyeket ön a nyakamba sózott. Nem kívánok ezért önnek semmi rosszat, sőt inkább azt óhajtom: éljen ön még annyi esztendővel tovább, a hánynyal e munka által az én életemet megrövidítette.

Áspis.

Hasznos jegyzetek

a száraz eljárás körüli előidézések- és erősítésekről.*)

48.

Többféle test hatása a bromezüst-gelatine-rétegre.

(Audra A.-tól).

Amaz óhajtásom, hogy a száraz lapok világításának megrövidítésére módot találhassak, készítettt arra, hogy az érzékeny rétegre, megvilágítása után és előidézése előtt, többféle test hatását megkísértem.

E célra megvilágított lapot egyenletes vonalban többféle oldattal öntöttem be: chromtimsós, közönséges timsós, alkéneccsavas szikenyés, kétfestsavas kalioldattal és gyöngé ammoniakos vízzel. Ez oldatokat a rétegre hatni körülbelül egy perczig hagytam, azután jól lemostam és pedig úgy, hogy a víz a vonalok hosszában folyt, e szerint a különböző oldatok a lapon össze nem keveredhettek. Ezután a már ismert módon vasoxalattal idéztem elő. Az alkéneccsavas szikenyés és ammoniakos vonal azonnal megjelent; ezek után először az a vonal, mely csupán csak tiszta vízzel vala kezelve; majd a timsós, chromtimsós és végül a kétfestsavas kalis mutatkozott. Az előidézés rendes időtartama alatt, miközben a színek élénkültek, a relativ tömörség rajtuk egyenlőnek látszott; a két első vonalon a kép erősebben s kissé fátyolosan jelent ugyan meg, de a többinél átlátszóbban és erőtelenebbül. E kísérletemből azt következtetem, hogy az égvényes oldatok, mint az alkéneccsavas natron és ammoniakos víz, az előidézést gyorsítják ugyan, de kisebb-nagyobb mértékben fátyolosságot okoznak és hogy a savanyú oldatok az előidézést hátráltatják, a lapoknak pedig több ideig való megvilágítását követelik. Ennek következtében ezeket mellőztem s az elsővel (natron és ammoniak) számos kísérletet tettem.

1 : 1000 arányú alkéneccsavas szikeny vizes fürdőjével kezdtem a kísérlethez, melyben a megvilágított lapnak felét egy perczig hagytam állani. Megmosása után villángyorsan idéződött elé. Míg a kép a lap másik részén csak alig kezdett látszani, az ammoniakos részen a fátyolosságtól és a túlságos megvilágítás miatt csaknem láthatatlan lett. Ezért a fürdőt tiz annyi vízzel főlhigitva használtam. Még így is nagy hatással volt, de jobb eredménnyel, s bár mutatkozott is fátyolosság, nem olyan nagy mértékben, hogy az a negatív-kép hátrányára lett volna, sőt ezzel a kép olyan egyenletességet nyert, milyen-nel a lap másik része nem bírt. E kísérlet folytatására a natron-oldatot még tizszer annyi vízzel vegyítettem, úgy hogy aránya most 1 : 100.000, vagyis 1 gr. alkéneccsavas natron és 100 liter víz lehetett. Még így is, habár a natron nagyon csekély mértékben vala jelen, ereje felette hathatós vala. Ha tehát

*) Többször törtévéen hivatkozás a korábbi jegyzetekre, a sorszámot folytatjuk ott, a hol a múlt évben elhagytuk.

nagyon érzékeny lapot akarunk nyerni, akkor ezt világítása után egy-két perczig 1 r. alkénecssavas szikenynek 10,000 rész vizes oldatában hagyván, jól lemoszuk és előidézzük. Ez a mód nekem jobban tetszik, mint a melyet régebben ajánlottam, hogy t. i. kevés natron-oldatot adjunk az előidézöbe, mert ez újabb eljárással a kép nem romlik el, dolgozni pedig biztosabban lehet vele, mint a régibb móddal.

Hasonló, habár nem éppen olyan jó eredményhez juthatunk ammoniákos vízzel is. 5 : 100 arányú teljesen fátyolozott képet ad; 1 : 100 még szintén igen erős; $\frac{1}{2}$: 100 azonban legalkalmasabbnak tetsző; hanem ismételnem kell, hogy az alkénecssavas natronnak sokkal jobb hatása van s azért az ammoniákos oldatot inkább csak teoriából hozom fel.

A néhányaktól ajánlott módot, hogy t. i. a megvilágított lap idéése előtt tiszta vízben áztattassék, szintén megkísértettem, ámde az eredmény nem valakielégítő. A megvilágított lapnak tiszta vízben egy perczig megáztatott fele lassahban idézödött elő, mint a szárazon hagyott rész; de a mint az előidézö egy-két percznyi ideig rá hathatott: előbbi hiánya megszűnt és rögzítés után a lapnak mindkét részén levő kép egyenlő lett. Egészen különböző vala az a lap, melyet negyed óráig vagy még több ideig áztattam. A lap áztatott része az előidézöben eleinte éppen olyan lassan mutatkozott, mint az előbbiennél, de színe annál élénkebben, erősebben és fátyolosan. A lapnak ez a része rögzítés után átláthatatlan tömötséget nyert, melyet eltávolítani vagy mérsékelni 12 órai natronban hagyással sem lehetett. Ennek okát eleinte a kútvíz savainak tulajdonítottam, miért is a kísérlet ismétlésével lepárolt vizet használtam, de meg-
lepetésemre ezzel is hasonló eredményhez jutottam.

A főntebbi néhány kísérlethöl elegendő tapasztalatunk lehet. Nézetem szerint egyik legnyomatékosabb az, hogy a bromezüst-gelatine-réteg külső behatásokra felette érzékeny. Még eddig nincs megfejtve, hogy ha a gelatine-lapok égvényes vagy savanyú gázoknak kitéve, elfátyolosodnak-e vagy érzékenytelenekké válnak? Ha olyan papirossal vagy kartonnal jönnek érintkezésbe, melyekben a natronnak vagy chlornak némi nyoma lehet: csodálkozhatunk-e, ha a lapokon ezek meglátszanak és nyomai maradnak? És végül a tiszta víz, melyben a lap néhány percznyi fűrésztés után fátyolos lesz, vajjon nem vonhat-e magába a nedves légből olyan részeket, melyek a lap elfátyolosodását okozzák? Véleményemben ama körülmény erősít meg, hogy mind e kísérletek meg nem világított lapokkal is hasonló eredményt adnak: fátyolosságot, ha a lapok natronos vagy ammoniákos vízzel jönnek érintkezésbe; fátyolosságot akkor is, ha kút- vagy lepárolt vízben 15—20 perczig állottak.

(*Bull. de la Soc. franç. de Phot.*)

49.

Romolhatatlan rögzítő.

Az alább következő élénkítő fürdő gelatine-lapokhoz, a nedves eljárás szerint készült negatívhoz hasonló képet át; az oldatot határtalan ideig lehet

használni, még akkor is, ha egészen megbarnult, a nélkül hogy a képek tőle megfoltosodnának:

Rögzítő natron	120 gr.
Víz	420 ccm.
Czitromsav	2 gr.
Víz	60 ccm.

Mind a két savat külön feloldván összekegyítjük s a támadott csapadéktól tisztára megsűrjük. Többszöri használattal az oldat meggyengülvén, fixrozó natronnal erősítjük meg. Ilyen oldatot hónapokon át használhatunk s habár százakra menő negatívot élénktettünk is benne és mocskos szepiaszínűvé lett: még mindig használjuk, és pedig jó sikerrel. A negatívok lehetnek vasoxalattal, pirogallussavval vagy szódával előidézve; ez élénkítő fürdőtől egyenlő jó színt nyernek s a copiák (positiv-képek) róluk nagyon szépen sikerülnek.

Ha egy negatívot bármely móddal előidézünk, közönséges világosságánál megtekintjük; ha teljesen kielégítő, tüstént rögzíthetjük, vagy ha nem volna rá időnk, alkalmasabb időre félre is tehetjük. Előidézett negatívokat rögzítés előtt közönséges fehér világosságon hetekig tartottunk, a nélkül hogy legkisebb bajuk lett volna.

(„*Yearbook of Phot.*“ 1884. „*Phot. Arch.*“)

*

Mindezeket helyeseknek és követésre méltóknak találtuk, de ne feledjük azt, hogy az előidézett s fehér világosságon megvizsgált negatívot ha igen gyöngének találtuk volna, tovább idéznünk nem lehet, a nélkül hogy az egészen meg ne feketedhessék; tehát az ilyen negatívot rögzítés után meg kell erősítenünk, mely — ha tulságosan ütött volna ki — a főntebbi élénkítő oldatban teljesen megtisztul.

50.

Nedvesen exponált száraz lapok előidézése.

A „*Photogr. Archiv*“ egyik levelezője, Moster Pál Essenből írja, hogy az 1883-ik év nyarán tájképek készítése végett vidékre rándult, honnan — mielőtt munkáját befejezhette volna — esős idő miatt haza kellett mennie s a megvilágított lapokat otthon idézni elő. Meglepetésére azonban az első nagyon halványan és erőtelenül ütött ki, pedig nem volt túl világítva, mert ilyenhez képest nagyon lassan jelent meg; kevés ideig vala világítva, mivel az ilyenhez képest nagyon sok oly részlete vala, mely nem eléggé erősödött meg. Szerencséjére e tájékról még egy exponált lapja vala, melynek előidézésére azután nagyobb figyelmet fordított.

Mivel a lapok megvilágításakor esős idő állott be, tehát úgy kell lenni, hogy a lapok a vizenyös légből nedvességet vonhattak magukba s a baj nagyobb része innen támadhat. E helyes véleménye nyomán kísérlete teljesen sikerült. Olyan karton-dobozt vett elő, a milyenekbe a száraz lapokat csomagolni szokták; ezt fedelén át lámpánál megmelegítette s az előidézendő lapot 10 per-

ezig benne hagyván, tündöklő szép negatívot sikerült rá előidéznie s többi lapjai is ilyenek levének. A következő napon e kísérletet két lappal megint ismételte, melyeket azon éjjel keresztül nedves pinczében hagyott. Ezek közül az, melyik a már előadott módon megszárittatott, mint a többi, nagyon jól sikerült; ellenben a száritatlan olyan leve, mint az előbbi napon előidézett, első negatív-kép: nagyon halvány és erőtelen.

51.

Tapasztalatok a száraz eljárás körül.

A száraz lapok behozatalával csakhamar a laboratoriumban is olyan világosság alkalmaztatott, mely a lapokra semmi haszonnal nincs s munkálkodó szemére nagyon ártalmasan hat.

A kereskedésekben legelőször megjelent lapok kisebb-nagyobb mértékben fátyolosak voltak. E hiba természetesen a laboratoriumtól, illetőleg világításától származott volt tekinthető s másokkal együtt én is e véleményben voltam. De hogy ez iránt teljesen meggyőződve lehessenek, már abban az időben egy lapot egészen sötétben vettem ki a csomagból és kazettában megvilágítván, ugyancsak teljes sötétségben idéztem elő: s a lap mégis fátyolos lett, Attól az időtől fogva fehér üveghengerrel ellátott gázlágnál dolgoztam, mely narancssárga üvegharanggal van borítva és a jól készült lapok még sem fátyolosodnak meg. Tehát félre a sötétpiros üvegekkel a laboratoriumból.

Ha a vasoxalattal előidézett és gyöngének mutakozó negatív-képet higanyval erősítjük meg: némelykor rendetlen sárga foltok mutatkoznak rajta, melyeket eltávolítani csaknem lehetetlen. Ha nedves állapotában a lapból sikerül is eltávolítanunk: megszáradása után s a világosságra kitéve ismét előlépnek azok. Ennek okát legtöbbször a lapnak — megerősítése előtt — nagyon kevés ideig való mosásából következtetik, pedig ez nem áll. Tapasztalataim nyomán arról győződtem meg, hogy ezek a foltok azon helyeken támadnak a rétegben, hol a fixáló natron a változást nem szenvedett bromezüstöt nem oldotta fel teljesen. Tehát a megerősítendő negatívot, hogy később a megerősítés után sárga foltos ne lehessen, kelleténél is több ideig kell a nem igen sokszor használt natronban hagynunk; kimosására pedig 5 percz teljesen elegendő akkor, ha a negatívra a tiszta víz szünet nélkül csapon folyhat.

Végül még azt kell megemlítenem, hogy ha a negatív-kép higanyval nem nyert elég intensitást, joddal erősítjük meg; mivel azonban így birsszerű sárgaságot kap és másolásra nem igen alkalmas, vaschlorid-oldattal öntöm le s lemosása után (1 : 50) natronban 1—2 eerczig hagyván, a negatív barna színt vált. Az olyan lapot pedig, mely iménti vaschlorid-oldattól meggyengült volna: higanychlorid-oldattal ismét megerősíthetjük, ha előbb 5 perczig (1 : 5) sóskasavas kaliba hagytuk s azután jól lemostuk.

Ezeket Belz Károly a „Photogr. Archiv.”-ban mondja el s ha ezek elejét lapunk múlt évi XII. számában „A száraz eljárás keletkezése stb.” cz.

alatt adott közleménnyel összevetjük, vajjon Belznek vagy Kennettnek adhatunk-e igazat? Bizonyos körülmények közt mind a kettőnek igaza van. Igaza van Belznek, hogy a fátyolosságra hajlandó száraz lapot akármilyen színű világosságban vagy sötétben tisztán nem lehet előidézni; de e mellett azt a megállapított igazságot is el kell ismerni, hogy a legjobb lapot sem lehet bizonyos időn túl narancsszínű világosságon kezelni, a nélkül hogy az a világosság intenzitása szerint fátyolosságot ne kapjon. Már a „Fényk. Lapok“ 1882-ik évi folyamában bebizonyítottuk, hogy „a legsötétebb piros üvegen keresztül 15 percig megvilágított száraz lapra lehet képet előidézni.“ Nem állíthatjuk azonban, hogy sötét narancsüvegen keresztül szuródó világosságnál ne lehetne dolgozni, vagyis előidézni, csak hogy ovatosoknak kell lenni, mert minél erősebb ez a világosság, lapunkon annál hamarabb okoz fátyolosságot. Tehát a lapot a világosságtól leginkább akkor kell óvni, mikor a csettából kivesszük s az előidézőbe tesszük, és itt is addig, míg az előidéző a szokott barnaságot megkapja. Ezért nagyon tanácsos előidézés közben a tálcát befödve tartanunk s csak akkor fedjük ki, mikor időnként a kép fejlődését tekintgetjük meg, de ha már az előidéző többszöri használat közben eléggé elégtelt, megbarnult: akkor már nem a narancsszínű világosság, de még ennél tövölgebb sem árthat. Mi az 5 percig csapon folyó vízzel a mosást nagyon hosszasan és alkalmatlannak tartjuk, különösen olyan helyeken, ahol még nincs vízvezeték; ezért tehát néhány másodpercnyi locsolással is megelégedhetünk akkor, ha azután — a natron megsemmisítésére — nagyon hígított (2 : 1000) „eau de Javelle“-ben hagyjuk $\frac{1}{4}$ óráig; később pedig tiszta vízzel jól leöblögetvén, megszáradni hagyjuk.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

Budapesti levelek.

II.

„A fényképész ifjuság önképző- és segély-egyesülete.“

Multkori levelemben említettem volt, hogy a budapesti fényképész ifjak körében mozgalom indult, egy egyesület megalakítása érdekében. Midőn ezt tevésem, csak egyesek nézetét bírtuk ezen ügyben, csak egyes kartárs lelkes buzgalmit tapasztaltuk; s habár mi, kik ezen eszmével már régebben foglalkoztunk, biztunk is a fővárosi ifjuság ügybuzgóságában, tetterejében, mindemellert nem egy leküzdeni való nehézség fordult elő.

A nehézségtől azonban — mely minden kezdetnél meg szokott lenni — nem riadtunk vissza, a felhívó szót elhangoztattuk, s dicséretére legyen mondva a fővárosi fényképész ifjuságnak, e szót kölömbség nélkül megérté és

sietett tömegesen azon helyre, hol mindnyájunk érdekében egy szép és hasznos. eszme megvalósítása érdekében, eszmeeserén, javaslat adások tűzettek ki. S valóban, kimondhatom, öröm szállta meg mindnyájunk kebelét, midőn a múlt hó 15-én tartott előleges értekezletre össze jött ifjuság sorain végig néztünk, mely egyszersmind fényes tanuságát adta annak, hogy mindnyájan élénk érdeklődéssel viseltetnek az ügy iránt, s csak a szerény figyelmeztetésre várt, hogy fegyvert ragadjon a szép- és hasznosért való nemes küzdelemre.

Ötvenhat lelkes ifjú jelent meg ez ülésen, hol Szabó Benő kartársunk néhány szóval röviden előadván célunkat, a jelenlevőket ama véleményadásra szólította föl: hogy egyesületünket miképen vélik megalakíthatni úgy, hogy körülményeink szerint minden tekintetben legmegfelelőbb lehessen az?

Erre Pentl Lajos ügyünk buzgó tagja igen helyes irányú javaslatot terjesztett elő, mely egyszersmind az „Alapszabályok“ kiindulási pontjául fogadtatott el.

Ő szerinte 1-ór: az egylet czíme legyen: „A fényképész ifjuság önképző- és segély-egylete“, melynek célja legyen nemcsak a főváros, hanem a vidéki főnökök és segéd-társaink érdekeit is előmozdítani.

2-ór: Nyujtson módot az egyesület az önképzésre, szakszerű felolvasások, szaklapok és könyvek, illetőleg egy könyvtár felállítása által; továbbá tűzzön ki pályadíjakat fényképészeti szakmunkákra, rendezzen kiállításokat stb.

3-ór: Nyujtson segélyt a betegségben szenvedő, esetleg állás nélküli egyleti tagoknak, bizonyos körülmények tekintetbe vételével, s az egyleti vagyon mikénti állásához mérten.

4-szer: A takarékossgot kedveltesse meg, illetőleg hozza be oly módon, hogy egyesek betéteit — kis összegekben is — fogadja el, s azt, ha az öt forintot elérte már, az illető nevére helyezze el valamely takarékpénztárba kamatozás végett.

5-ór: Könnyítse meg a tagoknak az állomás-, esetleg a segéd keresést oly módon, hogy havonként bocsásson ki egy ívet, melyben a munka kereső segédek s viszont a segédet kereső főnökök czímei legyenek kimutatva stb.

E javaslatok fejtegetéséhez járult Kiss József kartársunk is lelkes szavakkal; miután az egész gyülekezet egyhangúlag kimondotta: hogy az egyesülés kivitelében akadályt nem fog ismerni; s az „Alapszabályok“ kidolgozásával a következő tagokat bizta meg: Forsche Román, Gálfy István, Joáchim Béla, Márton Miklós, Szabó Benő, Funk Antal, Csonka Albert, Gortva Antal, Pentl Lajos, Niklay János, Riskó János, Markovits Gyula, Kiss József és Csonka Géza.

A megnevezeti 14 tagú bizottság ugyan azon hó 20-án össze jövén, id. elnökül: Forsché Románt, jegyzőül: Csonka Gézát választotta meg titkos szavazás útján.

Hogy célunk iránt mily érdeklődés és lelkesültséggel vannak általában, mutatja az, hogy rövid négy nap alatt — az értekezlet napjától az első bizottsági ülésig — három alapszabály készült el, szerzőjük: Kiss József.

Pentl Lajos és Gortva Antal kartársak, s oly gondos és szabályos kivitelben, hogy e helyen is méltán megérdemlik elismerésünket sikeres fáradszaikért. De miután három alapszabály egy egyesületnek sok, a bizottság abban állapodott meg, hogy azokat szavazatra bocsátja s a legtöbb szavazatot nyert lesz alapul elfogadva, s a más kettőt segédül veszi, minthogy egyik-másik pontozata mind a háromnak változtatást igényel.

Ez megtörténvén következtek az egyes pontok részletes vitái, mely dicseretére legyen mondva a bizottságnak két 3—3 óra hosszát tartó ülést vett igénybe; mivel hely adatott a minden irányból jövő nézetcsereinek, s némely pontok megállapítása egész parlamentszerű vitát idézett elő.

Ez után egy három tagú bizottság alakult, mely magára vállalván ennek kidolgozását, egyszersmind elhatározott, hogy az „alakuló közgyűlés“ Február 5-én ejtendő meg; melyről majd a jövő számban fogok jelentést tenni.

*

Es most az igen tisztelt vidéki főnök- és segéd urakhoz fordulok egykét szóval — kiknek ez ügy szintén szívöken feketik — hogy előlegesen is tiszteljenek meg minket jóindulatukkal, hogy akkor, midön egyesületünk tényleges működését megkezdi, hathatós segítségökkel támogathassanak. Tegye mindenki magáévé a dolgot, a cél közös; vidékről ép úgy lehet tagja valaki az együletnek, mint a fővárosból, jogaik a körülményekhez képest egyenlők; a főnök urak érdeke éppen úgy lesz szem előtt tartva, mint a segédeké. Kizárva az egyesületből senki sem lesz; tagja lehet minden fedhetetlen egyéniségű fényképész, fényképésznő, segéd és műkedvelő úgy a vidékről, mint a fővárosból.

Külömben az „Alapszabályokat“ elküldjük megismertetés végett többfelé, s ha a tekintetes szerkesztő úr megengedi, úgy annak idejében e lapokban is közölni fogjuk azt, (Nagyon szívesen vesszük s egyesületük érdekében, körülményeinkhez képest, mindent örömmel teszünk. Szerk.) mely célunk felől világos tájékozást fog nyújtani azoknak, kik ügyünk iránt érdeklődnek.

Föl tehát! Tegyük végre valamit! Nézzük a bécsiek- s több másoknak nem volt 50 tagjok, midön megalakultak, s hol vannak már azok? Minő szép eredményt értek el? Csak akarni kell, mindent ki lehet vinni egysült erővel; jusson eszünkbe nagy Petőfink szava: „Porszemekből szikla alakul!“ S arra, hogy mi nagyot végezzünk — külföld példájára — saját erőnk nem elég s nem is méltányos, mert ha nemesak a saját helyi érdekeink előmozdítása a célunk, hanem az összes hazai fényképészeké, illő s meg is várjuk, hogy a közös ügyért a munkában osztozni fognak velünk.

Mi a munka legnehezebb részét, a kezdetet magunkra vállaltuk; a lóbogó maholnap kitzetetik, minden igaz hazafi siessen alá, hogy minél számsabban egyesülve kiálthassuk: Éljen a „Fényképész ifjak önképző- és segélyegyesülete!“

Cs. G.

Az igenleges (positív) kép jelentősége és készítése fényképészetünkben.

(Stürenburg dr. után.)

Mindazok, kik más valami iránt is, mint a napi fényképészeti élet iránt, érdeklődnek, tudni fogják, hogy a pozitív fényképészeti kép még más célra is használható, mint a napi praxishoz, ugyanis nyomtatvány gyanánt szolgál a negatívról, melyben a fényképészeti képelőállítás, nevezetesen pedig a portrait-fényképészetben, befejezését találja.

Valamint a fényképészet elágazó szakjaiban, éppen úgy az oktatás különböző köreibben is nem ritkán szükséges, a pozitív-képekről újabbak előállítása, a mi ismét csak áthidalásul szokott szolgálni újabb képek készítéséhez; néha specialis célokhoz használjuk, tehát előállításuk is eltér a közönségesen ismert eljárástól.

Ha újabban figyelemmel tekintettünk szét a fényképészet tarka mezején, láttuk, hogy a pozitív-kép a maga különböző alakjaiban oly sikeresen használható fel változatos célokra, mint azt az egyszerű fényképész szokta tenni. Azok előtt, kik szakunk minden ágát éber figyelemmel kísérték és alapos ismereteket szereztek, természetesen ez már régtől fogva ismeretes; ámde igen kevesen vannak olyanok, kik elmondhatják, hogy ily széles körű ismeretekkel rendelkeznek, hogy t. i. a fényképészet egész mezejét alaposan és művészileg ismerik, s ha valamely újabb feladatot tűznek ki, annak megoldásában gyakorlatuk és széles körű tájékozottságuk kész vezető gyanánt szolgál. A szűkebb értelmű szakkört illetőleg is tör magának utat a fényképészet és a különböző hivatások körében sok olyan munka kínálkozik, melyek közérdekűek s a szépség mellett haszonnal is járnak.

Ha ezúttal az volna feladatunk, hogy a specialis fényképészet olvasó körére buzdítólag hassunk, úgy nemcsak szakembereink, hanem a műkedvelők is találnának sorainkban olyan tételket, melyek céljukhoz segítenék; mi azonban most különösen a pozitív-képekkel szándékozunk foglalkozni.

A pozitív, mint papírkép, legjelentősebb használatot és kiterjedést talál önállóan, mint másolat a negatívról; az előállítás methodusa sokkal ismeretesebb az olvasók előtt, hogy sem ennek tárgyalása válnék szükségessé.

Van azonban a pozitívnek a gyakorlati fényképészetben különös jelentősége, és pedig kétféle tekintetből. Nevezetesen:

1) mint közvetítő eszköz újabb képek előállításához, tehát mint indirect képelőállító mód; és

2) mint direct kép.

A pozitív-kép jelentősége, mint az alábbiakban látni fogjuk, mint indirect képelőállító mód, hasonlíthatatlanul nagyobb, mint direct kép gyanánt való használása

Ezen osztályba tartozik a pozitív felhasználása a nagyító fényképezésben nem kevésbé nyomatékos jelentősége van ennek a negatív-productiók különböző módszereiben, az újabb negatívak előállításában megváltoztatott hátterekkel vagy (a tájképeknél) felhőrészekkel. Továbbá említendő a pozitív használata a por-színekkel füstött képeknél, a különböző színekre való tekintettel; és végre az olyan methodusoknál, melyeknél, mint a photolithographiánál is, a pozitív köre való copirozásnál nyer alkalmazást.

Mint direct képelőállító eljárás valóban hathatósnak nevezhető az a methodus, mely transparent pozitívról állít elő képeket; az így nyert képek demonstratív czélokra, nevezetesen: a laterna magicában, a sciopiconban, nem különben az ablakok díszítésére (tejüvegképek stb.) többször sikerrel használtak fel.

A porcellántárgyak felékesítésében stb. a pozitívnak, mint ilyennek, szintén jelentős szerep jutott, és sok esetben porozás segédelmével (Einstäuben) történik előállítása.

Természetes, hogy ily sokoldalú hasznavehetőség mellett, a kívánt eredményhez képest, az efféle pozitívak készítéséhez a methodusok is igen különbözők. Az pl. magától érthető, hogy az olyan pozitívak előállításához, melyek ismét nagyíttatnak és megnagyobbított alakban erős és szép negatívot szolgáltatniok: sokkal többet kell ezeknek külső finomságára, mint a tonusra tekinteni; a tulajdonképeni transparent képek előállítása közben pedig a szép tonus a fődolog, a nagy finomság ellenében, mely kevés jelentőséggel bír.

Tudvalevőleg nagy nehézséggel jár a fényképészre, ki a levételt végzi, ha az eredeti negatívról különböző alakokban kell nagyobb számú negatívot készítenie. Csak igen ritkán tud efféle munkát sikeresen végezni, mert vagy igen silány lesz az eredmény, vagy pedig az alkalmas methodusok nem ismerése miatt sok fényképész tömérdek haszontalan munkát végez, abban a véleményben, hogy biztos kezelést kutat s olyat fog a kísérletek rendjén találni, mely helyesen működik és egyszerűsége miatt is ajánlható.

Annak kikutatása áll tehát most már feladatként előttünk, hogy miféle biztos módok ajánlhatók a pozitívak előállításához, s melyek azok a methodusok, melyek a specialis czélokhoz legjobbaknak bizonyultak? (Folytatjuk.)

Szabadon ford.: D—ó Dádé.

V E G Y E S E K

A szerzői jogról szóló 1884-ik évi XVI. törvényczikknek iparművésztünkre vonatkozó része így szól: „VI. fejezet. Fényképek. 69. §. A fényképészek által előállított műnek gépi utánképzése, közzététele és forgalomba helyezése, a 70. §-ban megállapított védelmi idő alatt, az eredeti felvétel szerzőjének kizárólagos jogát képezi. Ezen kizárólagos jog felvétele, hogy az eredeti felvétel jogosult levonatainak, vagy utánképzéseinek minden példányán kitüntet-

ve legyen: 1. az eredeti felvétel szerzőjének vagy kiadójának neve, vagy czége és lakhelye; 2. a naptári év, melyben a jogosult levonat, vagy az utánképzés először megjelent, 70. §. A jelen törvény által biztosított védelem, a fényképészeti mű szerzőjét vagy annak jogutódát öt évig illeti azon naptári év lefolyásától számítva, a melyben a fényképészeti felvétel jogosult levonata vagy utánképzése először megjelent. Ha a levonat vagy az utánképzés nem adatott ki: az öt évi határidő azon naptári év lefolyásától számítatik, a melyben az eredeti fényképészeti felvétel történt. A több kötetben megjelenő művek fényképeire a 16. §. rendelkezései alkalmazandók. 71. §. A fényképészeti műnek terjesztési szándékkal a jogosult beleegyezése nélkül történt gépi utánképzése, közzététele és forgalomba helyezése a szerzői jog bitorlásának tekintendő. 72. §. A megrendelt fényképészeti arczkép utánképzési joga kizárólag a megrendelőt illeti. 73. §. Nem tekintetik a szerzői jog bitorlásának: 1. a fényképnek olyan szabad felhasználása, mely által az eredeti műtől különböző új mű állítatik elő; 2. a fényképészeti műnek utánképzése, ha ez valamely iparkészítményre alkalmaztatik; 3. a fényképészeti felvételnek más műfajban vagy más műnemben utánképzése. 74. §. A ki másnak a fényképészeti felvételét más műfajban vagy más műnemben utánképezi, az általa előállított műre nézve a 63. §. értelmében szerzőnek tekintendő. 75. §. Egyebekben a jelen törvény 3., 19—44. és 68. §-ai a fényképekre is megfelelően alkalmazandók.“

Gyors fényképezések. Robogó gyorsvonatot már fényképeztek le gyakran, de a híren kívül alig hirt a közönség más tudomással az ilyen csodaképek felől. Egy párisi lapszerkesztőséghez most beküldték a páris-boulognei gyorsvonat fényképét, melyet egy másodperc háromszázad része alatt vett föl Grassin boulognei fotografus. A kocsi, a gép és a szerkocsi igen élesen láthatók a képen, a kürtöből kirohanó gőz is sikerült, a gép mozgásban levő dolgozó részei azonban nem eléggé különböztethetők meg, kivéve a hajtókerekeket összekötő fényes gőzhenger rúdakat, melyek egészen finoman vannak körvonalozva a fotografián. Minthogy a vonat a levétel pillanatában közel hetven kilométer sebességgel haladt, az egy háromszázad rész másodperc alatt mintegy hat centimétert mozdult előre és a hajtókerekek egyszázadrésznyire megfordultak. A levétel oly gyorsan történt, hogy a kerék külőit, melyek a vonat robogása közben sem láthatók, jól meg lehet különböztetni. De nemcsak a gyorsvonatot, hanem magát a villámot is oda tudja rögzíteni az érzékeny lemezre a mai technika. A berlini német meteorologiai társaság egyik utóbbi ülésén dr. Kayser, Helmholtz asszisztense, bemutatta azokat a villám-fotografiákat, melyeket e nyár folyamán készített. Ezek között van egy igen érdekes kép, melyen a villám négy, egyenközüen futó sugárból áll. Az első és a második sugár között világos és sötét sávok láthatók, a második és harmadik sugár igen közel van egymáshoz, míg a negyedik a harmadikhoz sokkal távolabb. Dr. Kayser azt hiszi, hogy a négy sugár egy villámból származik, mely miután lecsapott, még egyszer felugrott a felhőkbe, még pedig ugyanazon a megmelegített levegőcsatornán át, a melyen leszaladt s ez útját még egyszer

ismételte. Az egyes sugarak különböző távolsága egymástól arra mutat, hogy a villám a földre lassabban tért vissza, mint a felhőbe. A tűnemény 5—6 századrész másodperczig tartott. A világos és sötét sávokat dr. Kayser nem tudta kimagyarázni, csak sejti, hogy talán a különböző mértékben fölhevült levegőrétegek hatottak úgy az érzékeny lemezre. — Talán nem is kellene megemlíteni, hogy a levételek a lehető legérzékenyebb emulsiós lapokra történtek.

Lázadás. Alig hihetnők, hogy még a fényképészet is lázadást keltsen, ha — az „Ewing News“ szerint — ez a marokkói Fez nevű városban valósággal meg nem történt volna. Az ottani sultán 400 haremhölgye hogy hogy nem arra a gondolatra jött, hogy magukat, az európai művelt szokás szerint, lefényképeztessék. A hárem hatalmas urának e fölterjesztés nem hogy ellenére lett volna, sőt előre örült annak, hogy szép hölgyeinek fényképét egy albumban összerakva fogja találni. A dolognak legnagyobb bökkenője azonban az, hogy a sultán egész birodalmában egyetlen fényképész sem volt található. Nem tehetett tehát egyebet, mint Franciaországból rendeltek oda egyet, ki nem sokára meg is érkezett s a háremben munkához látott. Ez ujdonság azonban a nép között csakhamar elterjedvén, nagy keserűséget okozott a buzgó hívőknek, mert a Koránban meg vagyon írva, hogy semmiféle emberi lénynek nem szabad magát képből megörökíttetni. A nép elkeseredése nagy mértékben fokozódván, zendülés ütött ki s a fanatikus csoport a háremet körülvéve, a fényképész kiadását követelte. Nagy nehezen sikerült csak a lázadókat lecsöndesíteni s a fényképész a széttépettetéstől csak úgy menekülhetett meg, hogy aszszony ruhába öltözött s éjjel megszökött a városból. — Ez az eset mindazon fényképészeknek, kik Marokkóba szándékoznak menni vendég szerepekre, elégendő intő példaul szolgálhat.

Ki lehet a maga arczképével megelégedve? A „gép“-en kívül más is ritkán állíthat elő ilyent, de mégis vannak kivételek, pl. midőn valamely nő barátnőjének úgy nyilatkozik, hogy a levétel róla sokkal szebb, mint ő maga. (Igazán szíve szerint beszélt-e? bajos volna eldönteni!..) A fényképészek azonban vigasztalhatják magukat azzal, hogy arczképfestő collegáiknak sem sikerül mindig megrendelőik részére kifogástalan műveket állítani elő. Egy esetet azonban mégis tudunk, mert Z. úr hét éven keresztül retouche-irozott főtött képén annak mesterével, míg végre annyira meg volt elégedve, hogy — közös bámulatra — a kiállításba engedte vinni. Ámde nem minden festő hagyja, hogy vele így bánjanak. Az amerikai utazó nőnek, Mrs. -Bonaura Mackay-nak is tapasztalnia kellett ezt Párizsban. Meissonier-rel főtette le magát s bár a kép 15 ezer dollárba került, még sem volt a munkával megelégenve, hanem saját belátása szerint akart rajta egyet-mást igazíttatni. Erre Meissonier így nyilatkozott: „A tőlem alájegyzett képnek jól sikerültnek kell lenni. Tessék az árát kifizetni!“ Ebből aztán a sajtó útján is nagy perpatvar kerekedett, mert Wolff Albert a „Figaro“-ban, Mayer pedig a „Lanterne“-ben elegyedett a dologba. Végül mégis busásan meg kellett Mackaynak fizetni a 15 ezer dollárt. Erre mivel Mackay a drága képet bizonyos helyre akasztotta fel, ismét nagyobb po-

lemia keletkezett. — Angeli bécsi arcképfestővel is megtörtént közelebbről, hogy, midőn egy urnó a tőle főtött képen igazíttatni akart, Meissonier-t követve, ő is úgy nyilatkozott: hogy mikor nevét már a kép alá jegyezte, annak bevégzettnek kell lenni. Az urnó ellenkezése azonban nem vala oly excentrikus, mint az amerikai nőé. Megelégedett azzal, hogy (közszemlére tétetvén ki a kép) barátai úgy nyilatkoztak, hogy bizony a kép lehetne szebb is.

A levélbélyegszerű fényképek, mint ezelőtt 15 évvel, ismét kezdenek divatba jönni Amerikában. Tonndorff St.-Louisban ilyen képek készítéséhez a már kész kabinet-képeket tartja legalkalmasabbaknak. A megrendelőnek lehat, ha már van ilyen képe, nem kell magát újból levéttetnie. Tonndorff, mielőtt az ilyen képeket levénné, eléjük különbözőleg díszített és kivágott kartonokat tesz, mint hajdanában mi is tettünk s több tárgylencsésű multiplicatorral egyszerre 9 negatívot, s ha a cassetta taszítható: 18 vagy éppen 36 negatívot is elkészíthet egyszerre. Ilyféle képekből Tonndorff 100 dbot 1 $\frac{1}{2}$, 1000-et 12 dollárért állít ki. Egy-egy lapon 25—100 db. kép szokott lenni; hátuljuk pedig, hogy fölszedelésük után bármire fölragaszthatók legyenek, éppen mint a levélbélyegeg, arabiai mézgával van bekenve. — Nálunk az ilyen képek, különösen országgyűlési követek választásakor nagy szerepet játszhatnak a olcsóságukért; mint rendes látogatójegy is használható volna, mi az oka tehát, hogy az efféle élelmes eszmét nem sietnek nálunk közkeletivé tenni? . . .

Sajátságos eset, mely ha igaz, csak Amerikában történhetett meg, hol mind a fényképezsek leleményesebbek, mind pedig a levél- és csomagkihordók ügyesebbek, mint nálunk. Történt ugyanis, hogy egy fényképezsnel levétette magát valaki; a fényk. csak akkor vette észre felejdékenysége következményét, midőn a kész képeket a postára kellett volna adni, mert az illető vendég nevét elfeledte följegyezni. Hosszas töprengés után ráragasztotta az illető arcképét a csomagra és alá írta: „A föntebbi úrnak W.-ben.“ És ime csodák csodája az illető sértetlenül megkapta fényképeit! . . .

Három új hirtetést ajánlunk t. olvasóink figyelmébe: Dr. E. A. Just pozitív-képekhez való kitűnő jó minőségű tojásfehérnyés papirosait, melyeken (a szerkesztőségünkhez beküldött minta szerint) a képek nemcsak tetszés szerinti színt nyerhetnek, hanem a mi egyik leglényegesebb dolog: a negatív legfinomabb árnyéklatait is hűn adja vissza. Ezeket kívül áztatás közben, még légmérsék változásával sem hólýagosodik fel, mint sok másféle papirossal megszokott történni, tehát a Dr. E. A. Just-féle papiros pozitív-képek készítésénél minden kívánságnak teljesen megfelel. — A **Bondy Sigmund** és **Társas** hirtetésére, mely a kitűnő tulajdonságairól külföldön is eléggé ismert „Nys“-féle száraz lapokat ajánlja. Erről a jövő számban bővebben fogunk szólni, miután a tőlük beküldött lapokat figyelmesen megkísértettük s a másféle lapokkal Varnerke sensitometerje szerint összehasonlítottuk. — A **Juhre** és **Nicolai** hirtetése már csak azért is figyelemre méltó, mivel a fényképezsethez tartozó eszköz nálok együtt lévén, a legolcsóbb árban kapható.

A műteremben. „Kérem szíveskedjek az állat kissé följobb tartani. Úgy, most már jobb. Tessék arra a szegre nézni.“ — „Melyikre?“ — „A nagyra, mely a két kisebb között van. Kegyed a fejét ismét megmozdította. Szíveskedjek keményen a főtámasztoéhoz nyomni. Úgy, most már jól van. Tessék kérem pár pillanatig csöndesen és vidám arckifejezéssel lenni.“ — „Bocsánatot kérek, de egészen elfelejtettem kérdezni, mit kér ön levételemért?“ — „Csak tizenkét dollárt. . . Most tehát kérem a lehető legvidámabb arcot...“

A magyar szépek álbumát, melyet Ellinger bpesti fényképezs az ország legszebb hólýeinek arcképeiből állított össze, nem fogjuk az idei országos kiállításon a közönség elé adni, mert — mint egy fővárosi lapban olvassuk — a bizottság kiállításába nem egyezett bele. Bezzeg lesz majd zúgás az érdekelt szépségek között! . . .

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

J. J. Kss. Mi nem ajánlhatunk, de betettük. A 12-ik szám elment.

D-i K — Sz. B. A kért füzeteket expediáltuk. Üdvözet!

J—y Gy. Szíves fáradozásáért fogadja köszönetünket.

M-r I. A múlt számra igen későn érkezvén, csak most adhattuk.

F—y L. Rendesen fog menni ezentúl is.

Cs. G. Bpst. Ha minden tizedik olvasónk ennyire lelkesednék ügyünk iránt, bizonyára szélesebb körben terjedne el közlönyünk. A jó indulatú gyűjtésért fogadja e helyen is meleg kézszerításunkat. Vajha a lelkesedés katonáiban ne apadna le. Szíves üdvözet!

Hlt. Fr. Vannak, de még eddig kevesen. Új emberek jönnek, régiék elmaradoznak s az előfizetést rendszeren utófizetés gyanánt kapjuk — ha kapjuk; mert az is megesik, hogy mi bizalom útján megküldjük félévén át is lapunkat, de se vissza nem küldik, se árát nem fizetik ki s ha számlát küldünk hallgatnak. Ez a sorsunk! tessék őket exequálni Legközelebb közöljük majd e díszes gárda névsorát!

Társunkás. Pihen a toll, pihen? ... Üdv!

I. B. Mks. Ha kapunk, bizonyára közölni fogunk, talán már a jövő számban. A második cikk jelen füzetünk első közleménye; ajánljuk az olvasásra!

Kr—I L. Tpres. Igaza van, ámde lehetetlen volt, mert a chemia előbbre való. Külömben legyen nyugodt, már munkában van s talán a jövő számtól kezdve már rendszeren első cikkünk lesz ad infinitum... Bármikor szívesen megteszszük, ha nem retten vissza a nagy utól s ellátogat hozzánk — a laboratoriumba.

Sph—Bn. Annyi van, hogy nem is tudjuk melyiket rántsuk elő, csakhogy a fináncz miniszterünk nem igen enged belemarkolni a kasszába mellékletek nyomtatására!

R - fy R. Használjon más arányt, de az acidum citricum is jó szolgálatot tesz.

M. Gy. Galatz. Ha késett is, de el nem maradt. Örvendünk, hogy soraink között megmaradt. Hogy lapunkat továbbította: köszönjük. A kérdéses 2-ik csoportképpel úgy vagyunk, mint a hold változásaival: hol telik, hol apad... Némelyek beküldik egy-egy évnegyedre előfizetésüket, a lapot pedig félévig is küldjük bizalomból, de azért előfizetéseket nem újítják meg; tesznek így fél-, és egész éves előfizetők is. Hát az ilyen változó természetű uri emberek arczképét csoportba nem tehetjük, de valamikor, talán teljesen sorakozni fognak, s helyüket megállván, a második csoportképek is megjelenhetik, legyünk tehát türelmessel.

Dr. S. A. tanár úrnak P. „A fényképészet aesthetikájá”-ról írt becses munkáját nagy figyelemmel olvasván, nemcsak kitűnő jónak, hanem egyszerűs mind élvezetesnek is találtuk. Fogadja üdvözetünkkel köszönetünket olvasóink nevében is.

G. I. chem. s. tanár úrnak K. „A halloid-sók a világosságon chemiai vagy physikai változáson mennek-e keresztül?” cz. nagyon érdekes és fölötte értékes munkája beküldését tanulni vágyó olvasóink érdekében is óhajtjuk. Fáradhatatlan munkásságáért, a szép és jó iránt való fogékonyságáért mindnyájunktól legyen üdvözölve.

L. S. Bp. Leveltünkre b. válaszát várjuk, hogy a kérdéses ügyben a szerint intézkedhessünk. Üdvözet!

F. S. Nv. Valamint küldött levelünkbeu, úgy itt is örömmünk fejezzük ki az iránt, hogy a félreértésekből támadt nehézségeken magát túltevéen, újból soraink közé állott és lapunk érdekében megint buzgón munkálkodni fog önzestelenül. Isten áldja meg!

Cs. G. Bp. Mihelyt egyesületük megerősített alapszabályait szerkesztőségünkhöz küldik: örömmel fogunk mi is szólni mellette; mert az önök érdeke egyszerűs mind a mi érdekünk is s lapunknak ezt támogatni legfőbb hivatása. A többire való nézt már rendelkezettünk... Buzgalmaiért fogadja hálás köszönetünket.

C. P. Mv. E napokban itt lesz Sz. I. M.-ról. E. I. D.-ből; be jó volna, ha te is eljöhethél? Nem csak érdekes kísérleteket mutathatánk, hanem a már régtől fogva függőben

levő fényk. egyesületünkről is értekezhetnénk. Lásd a bp. ifjúság jövője érdekében nagyon üdvösen kezd mozogni: helyén volna, hogy a fiatalok példáján okulva, valahára mi is, mint öregek, tegyünk már valamit.

G. N. Sr. . . Hogy csak műkedvelő: a hiba nem abból ered; hiszen Lazánkban már sok műkedvelőtől szebb műveket láttunk, mint sok másoktól, kiknek pedig a fényképészet mindennapi kenyerük. Fáradhatatlan szorgalma rövid idő múlva jutalmazva lesz. . . . 20 percnél ne főzze tovább az emulsiót. Hagyja jól megkocsonyásodni. Hogy a mosóvíze nagyon lágy: könnyen segíthet azon, ha egy hectoliter vízbe ököfnyi nagyságú tiszta gypszet teszen. Az előidézőhöz soha se vegyen egészen új oldatot, hanem, a mint már többször mondtuk, az újnak harmada mindig már használt vasoxalat előidéző legyen. Hátráltató gyanánt pedig nem bromot, hanem citromsav-oldatot használjon. Ezeket figyelembe véve, még ha kelletnél több ideig világítaná is lapjait, ritkán kap lapos képeket. Jó sikert!

INGYEN-ROVAT.

Keresetek egy gyakorlott assistens, ki a száraz eljárást teljesen érti s németül is beszél. Az elfogadás ideje apr. 1. Az ajánlatok Juhász József fényképészhez intézendők Kassára. — **Alkalmazást** kaphat azonnal egy jó maga-viseletű segéd Molnár István fényképésznél Kézdi-Vásárhelyt. Az alkalmazás a másolás és retouche-irozás körül történik. — **Eladó** lapunk 1882-ik évi folyama. Ára 4 frt. A venni szándékozó forduljon Sárffy Aladár dr. gymn. tanárhoz Podolinba (Szepesmegye). — **Budapesten**, egy kitűnő forgalmú helyen levő fényképészeti műterem összes berendezéssel együtt — még az orsz. kiállítás előtt — eladó. Értekezni lehet Csonka Gézával, Budapesten, Kristóf-tér 3-ik szám alatt. — **Negatív-retoucheur** alkalmazást kaphat Fekete S. fényk. úrnál N.-Váradon.

HIRDETÉSEK.

Nagyban.
(En gros.)

JUHRE ÉS NICOLAI

Kivitel.
(Export.)

BERLIN

S. W. Donhoffplatz, Kommandantenstr. 86.

Fényképészeti berendezéshez minden megkívántató eszközök-ből nagy

raktár.

Fényképészethez mindenféle nagyságú fényes (Glacé) és természetes (Natur) kiváló szép izléssel könyomatolt karton-

gyár.

Kitűnő jó minőségű bromez.-gelatine-emulsiós száraz lap-

gyár.

☛ Árjegyzék ingyen és bérmentesen. ☛

Képkéret-gyár,

melyből a fényképek befoglalására mindennemű eszközök kaphatók.

Nagy raktár,

melyben mindentéle nagyságú s a legfinomabb izlésnek is teljesen megfelelő képkéretnek (Rahmen) lévén, a lehető legutányosabban és gyorsan szolgálhatók.

Nyolcz nemzetközi kiállításán ki-tüntetve.

BÉCSI ALBUMINPAPIR

belföldi gyártmány.

Nyolcz nemzetközi kiállításán ki-tüntetve.

A legkiválóbb minőségű „Rives“-féle nyers papiros magyar, finom tojásfehérrel egyenesen az előállítótól behuzva, mely kiváló fényes lévén, tündöklő másolatokat ad és felette gyorsan színeződik.

Dr. E. A. Just

fényképészeti papirgyárában Bécsben

(Fünfhaus, Märzstrasse 33.)

Alapítottatott 1874-ben.

Tojásfehérnyes papiros reproductiókhoz II. és III. minőségben. Valamint Algein-, Arrow-root (keményítő) és sóspapiros (főstészet-hez szemcsés papiros). Ugyiszintén kapható Pizzighelli és Hübl szerint nyomtatáshoz teljesen kész

Platinotype-papiros.

1 - 12

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

Dr. Heid készít Heid-féle bécsi moment-collodiumot, nyers col-lodiumot és lógyapcót. Továbbá készít nagyításokat mes'erséges és napfény mellett papírra vagy directe festóvászonra; készít olcsó áron hibátlan képeket 48 óra alatt.

Dr. Heid-féle kromezüst-gelatine-emulziós száraz lapok a kö-vetkező nagyságban folyton készletben vannak:

		frt kr.			frt kr.
9/12	ctm. 10 drb. ára	1.29	21/16	ctm. 10 drb. ára	6.—
12/15	" " " "	2.—	23/28	" " " "	7.50
12/16	" " " "	2.—	24/30	" " " "	8.—
12/16 ^{1/2}	" " " "	2.—	26/31 ^{1/2}	" " " "	9.50
13/17	" " " "	2.40	28/33 ^{1/2}	" 5 drb. " "	5.25
13/18	" " " "	2.40	31 ^{1/2} /36 ^{1/2}	" " " "	6.40
16/21	" " " "	3.60	36/42	" " " "	9.—
18/24	" " " "	4.80	40/50	" " " "	12.—

2—*

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)